

Császártöltési Bánáti Miklós Német Nemzetiségi Általános Iskola

Tschasarteter Miklós Bánáti Deutsche Nationalitätengrundschole

Intézményi értékelési alapelvek és visszajelzési minták

Készítette: Andocsné Lei Mónika igazgató

Elfogadta: iskola tantestülete

Készült: Császártöltés, 2026. augusztus 25.

I. Az iskolai értékelés

1. Általános helyzetelemzés

Az iskolákban az érdemjegyekkel történő értékelés mellett hangsúlyt kell kapnia a más jellegű értékelésnek is. A más jellegű, szöveges illetve fejlesztő értékelés koncepciójának elvi kiindulópontjai a következők lehetnek:

- az értékelés a gyerekért s elsősorban a gyerekeknek szóljon;
- alakítsa a helyes önértékelést, segítse a reális önismeretet;
- a szülő és a pedagógus közösen gondolkodhasson a gyermek fejlődéséről.”

Természetesen az értékelést a szülők számára is készítjük, s miközben tiszteletben tartjuk jogos igényüket arra, hogy pontos tájékoztatást kapjanak gyermekük előmenetelével kapcsolatban (hiszen erre egy tartalmas szöveges értékelés sokkal alkalmasabb, mint az egyszerű osztályzat/érdemjegy), együttműködésre kell ösztönöznünk őket.

A szülőnek küldjük értékelő sorainkat, akik eddig ötféle érdemjeggyel és osztályzattal találkoztak, s annak az értelmezéséhez szoktak hozzá. A szülőket is mihamarabb meg kell tanítani a szöveges értékelés el- és befogadására, meg kell magyarázni, miként értelmezzék a szöveges értékelésben olvasottakat. **Ezért az első szülői értekezleten ismertetni kell a szülőkkel az értékelés célját és formáit.** Éppen ezért az elkészített dokumentumnak szakmailag kifogástalannak kell lennie, hogy a szülők egy számukra még kevésbé ismert értékelési formában is el tudjanak igazodni, értsék alapelveit, előnyeit, gyakorlati hasznát.

2. Az iskolai értékelés alapelvei

Az iskolai értékelés alapelvei a **méltányosságra**, a **fejlődés támogatására** és az **átláthatóságra** és az **egyértelműsége**re épülnek. A **hatékony visszajelzés** pedig nem csupán **minősít**, hanem **kijelöli a továbblépés irányát** is.

A modern pedagógia a számonkérés helyett a tanulást támogató (formatív) értékelést helyezi előtérbe. Elérni kívánt cél, hogy az értékelés a tanuló fejlődését, önbizalmát és következő tanulási lépéseit támogassa, ne pusztán minősítsen. Javasolt szakmai megoldás, hogy az iskola dolgozzon ki érthető, konkrét és személyre szabott visszajelzési gyakorlatot. Használjon fejlesztő értékelési mintákat, dolgozza ki a tanulói önértékelés módját és kezdeményezze a szöveges vagy más fejlesztő értékelési forma alkalmazását. Konkrét intézményi teendő, hogy az iskola dolgozzon ki intézményi értékelési alapelveket és használható visszajelzési mintákat. Ehhez kapcsolódóan szükség van a pedagógiai program értékelési fejezetét felülvizsgálni, módosítani.

Iskolai értékelési alapelvei:

- **Fejlesztő szemlélet:** a hiba a tanulási folyamat része, nem a büntetés eszköze.
- **Formatív szemlélet:** a folyamatos fejlődést támogatja.
- **Rendszeresség:** a diák folyamatos, kis lépésekben kap visszajelzést a munkájáról.
- **Kritériumorientáltság:** előre rögzített célokhoz mér.
- **Objektivitás:** az értékelés a teljesítményre vonatkozik, nem a tanuló személyiségére, és elfogulatlan mérőeszközöket alkalmaz.
- **Változatosság:** a dolgozatok mellett a projektmunka, az önértékelés és a portfólió is szerepet kap.
- **Transzparencia:** a követelmények és az osztályozási szempontok előre ismertek, nyilvánosak.
- **Konstruktivitás:** építő jelleggel motivál.
- **Személyre szabottság:** figyeli az egyéni haladást.

II. Visszajelzési minták

A hatékony visszajelzés pontosan megnevezi a sikert, kijelöli a hibát, és konkrét utat mutat a javításra.

1. Használható visszajelzési minták (Írott és szóbeli)

1.1. Pozitív megerősítés (Ha a diák jól teljesített)

- „A logikai levezetésed pontos.”
- „Példásan alkalmaztad a képleteket.”
- „A forráskritikád kiemelkedően alapos.”
- „Gördülékeny és szabatos a megfogalmazásod.”
- „Kreatív megközelítést alkalmaztál a feladatban.”

1.2. Fejlesztő visszajelzés (Ha javításra van szükség)

- „A gondolatmenet jó, de pontosítsd a definíciókat.”
- „Nézd át újra a harmadik lépést a számításban.”

- „A szövegértésed jó, de hiányoznak a szöveges bizonyítékok.”
- „A helyesírásra figyelj a következő fogalmazásnál.”
- „Itt érdemes lenne mélyebben kifejteni az ok-okozati összefüggéseket.”

1.3. Önreflexiót segítő kérdések (A diák bevonására)

- „Melyik részt érezted a legnehezebbnek?”
- „Hogyan ellenőrizhetnéd ezt az eredményt?”
- „Milyen más módszerrel tudnád ezt megoldani?”
- „Mi segített neked a megértésben?”
- „Mit csinálnál legközelebb másképpen?”

2. Gyakorlati módszertani technikák

2.1. A „Szendvics-módszer” (Pozitívum – Kritika – Motiváció)

- „Nagyon kreatív ötleteket hoztál...”
- „A középső részben viszont pontatlanságok vannak és hiányoznak a”
- „Ha ezeket pótolod ...kiváló dolgozatot lesz ...”

2.2. A „Két csillag és egy kívánság” módszer (Formázott visszajelzés)

- **Csillag (Pozitívum):** „A feladat felírása és a logikai menet teljesen hibátlan...”
- **Csillag (Pozitívum):** „A füzetképed tiszta ...”
- **Kívánság (Fejlesztendő):** „De, legközelebb figyelj oda arra is.... mert most emiatt lett rossz a végeredmény.”

2.3. Cselekvésorientált visszajelzés (Azonnali korrekció)

- „A prezentációd felépítése logikus, a diasor látványos.”
- „Azonban túl gyorsan beszéltél és”
- „A következő kiselőadásnál a következőre figyelj ...”

2.4. Szöveges értékelés érdemjegy mellé (Formális minta)

- „Elért eredmény: 75% (Jó)...”
- „A nyelvtani szabályokat magabiztosan alkalmazod a ...”

- „A szókincsed gazdagítására azonban ... „
- „Javaslom ... ”

Úgy érdemes ezeket alkalmazni, hogy:

- konkretizáljon: ne használja a „Szép munka!” vagy a „Ez most nem sikerült.” kifejezéseket önmagukban;
- mindig indokolja meg, miért;
- időzítsen jól: a visszajelzés akkor a leghatékonyabb, ha a feladat elvégzése után a lehető leghamarabb megtörténik;
- beépíthetőség: olyan tanácsot adjon, amelyet a diák a következő feladatnál azonnal hasznosítani tud.

III. Tanulói önértékelés

1. A fogalom magyarázata

A diákok saját teljesítményének, fejlődésének és tanulási folyamatának kritikus vizsgálata. Segíti az önismeret, a felelősségvállalás és a belső motiváció fejlődését.

2. Főbb módszerei és eszközei

2.1. Reflektív és írásbeli módszerek

- **Tanulói portfólió:** a diák saját munkáiból állít össze gyűjteményt, és írásban indokolja meg a kiválasztásukat, értékelve a saját fejlődését.
- **Reflexiós napló / tanulási napló:** a tanuló rendszeresen leírja, mit tanult, mi ment nehezen, és mit csinálna másképp a következő alkalommal.
- **Kilépő kártyák (Exit ticket):** az óra végén egy-két mondatban válaszolnak a diákok arra, hogy mi volt a legfontosabb ma, vagy hol akadtak el.

2.2. Grafikus és vizuális eszközök

- **Értékelési skálák és rubrikák:** előre megadott szempontok alapján (pl. 1-től 5-ig terjedő skálán vagy szöveges szinteken) pontozzák a saját munkájukat.
- **Lámpa-módszer / Piros-sárga-zöld kártyák:** a zöld azt jelenti, hogy érti és megy a feladat, a sárga a bizonytalanságot, a piros a segítségkérést jelzi.
- **Célkereszt vagy radar-diagram:** a tanuló egy kör alakú grafikonon jelöli be, hogy a különböző részterületeken (pl. kreativitás, pontosság, csapatmunka) hol tart a megítélése szerint.

2.3. Verbális és közösségi formák

- **Páros vagy csoportos értékelés (kooperatív technikák):** a diákok először magukra, majd egymásra reflektálnak konstruktív, előre megbeszélte szempontok mentén.
- **Zárókör / Élménybeszámoló:** a tanóra végén mindenki egy mondatban elmondja a saját teljesítményével kapcsolatos legfőbb tapasztalatát.
- **Értékelő kör:** a módszer célja, hogy a diákok megtanulják az *asszertív kommunikáció* alapjait, tehát úgy nyilvánítsanak véleményt, hogy saját érdekeik képviselője mellett a másik fél érdekeit is a szemük előtt tudják tartani. Az értékelő kör egyik változata, hogy pedagógusként (akár szóban, akár írásban) megfogalmazunk egy szempontsort, mely után arra kérjük diákjainkat, válaszolják meg magukra nézve, vagy társaikra nézve.

Lehetséges szempontsor:

Miben fejlődöttél, és ez hogyan látszik a munkádban?

Mivel segítetted a társadat, és az osztályt?

Mi az, amiben megerősítetted a társadat, akivel együtt dolgoztál?

Mi az, amiben szerinted érdemes lenne fejlődned? Hogyan?

Mi az, amiben szerinted társadnak, vagy az osztálynak érdemes lenne fejlődnie?

Hogyan segíted/személy szerint te mit teszel azért, hogy az osztály/a társad képes legyen a fejlődésre?

- **Tanulói „önéletrajz”:** A módszer abban lehet a diákok segítségére, hogy jobban megismerhessék önmagukat, tanulási céljaikat, pedagógusok számára pedig abban, hogy könnyebben tudnak a tanulói szükségletekre figyelni. Ennek során arra kérjük a diákokat, hogy készítsenek magukról egy önéletrajzot az alábbi szempontok szerint:

Érdeklődés: megkérhetjük őket, hogy írják le a legfőbb érdeklődési területeiket, melyeket esetleg rangsorolhatnak is.

Eddigi sikerek: ebben arról szerezhetünk információt, hogy miket éreznek sikernek az iskolában, mely nem kell, hogy osztályzatokhoz, vagy tantárgyakhoz kapcsolódó pozitív esemény legyen.

Jövőbeli tervek: feltérképezhetjük, hogy egy adott diák rendelkezik-e már kialakult jövőképpel, vagy milyen tevékenységekkel szeretne foglalkozni.

Személyes (megosztható) információk: Ide tartozhat bármilyen kedvelt szabadidős tevékenység, hobbi, melyek által a diákok összefoglalhatják saját értékeit.

Tanulási szükségletek: megfogalmaztathatjuk velük, hogy milyen módon szeretnek tanulni, mi az, ami számukra segítség abban, hogy új információkat sajátítsanak el.

3. Tanulói önértékelés fejlesztése

3.1.A fogalom magyarázata

A tanulói önértékelés fejlesztése segít a diákoknak abban, hogy megismerjék saját hibáikat, lássák a fejlődésüket, és bátran irányítsák a saját tanulásukat. Ez a folyamat növeli az önbizalmat és a kedvet a közös munkához. „A tanulók érzelmi jólléte elengedhetetlen a mindennapi sikeres iskolai tevékenységeikhez, valamint befolyásolja tanulmányi teljesítményüket és tanulásukat is. Emellett fontos szerepe van a társas kapcsolatok alakulásában, a szociális fejlődésben, valamint az általános mentális egészség megőrzésében is.” Kulcsfontosságú, hogy a gyerekek megtapasztalják mind a saját egyéniségük értékét, mind pedig a másokét. Azaz megtanulják, hogy (akár iskolai teljesítménytől függetlenül is) elismerjenek másokat és ők maguk is elismerést kapjanak. Az érzelmi jóllét alkotóelemei közé tartozik az én értelmezése (énkép, önértékelés), a saját és a környezet feletti kontroll (énhatékonyság, a kontroll helye), a jóllét általános érzései (boldogság, elégedettség, nyugodtság), valamint a hétköznapi stressz megfelelő kezelésére való képesség (megküzdési stratégiák).

A fentiek értelmében **a tanulók önértékelését a következő viselkedésformák (is) erősítik:**

- szóban és/vagy írásban dicsérni (akár „egyszerűbb” dolgokért, mint például a pozitív magatartás-változás),
- négy szemközti bírálatot adni (a közösség előtti kritika helyett),
- bizalmat tanúsítani a tanuló iránt (felelősséget ráruházni és/vagy jogokat biztosítani a számára),
- külső kapcsolatot teremteni vele (a szemébe nézni, rámosolyogni, stb.),
- az iskolán kívül üdvözölni a tanulókat,
- időt szánni egy-egy gyerek meghallgatására,
- sikerélményt biztosítani a gyerekek számára,
- beismerni, hogy valamit nem tudunk,
- alkalmat és megfelelő kereteket adni arra, hogy kívánságaikat/véleményüket kinyilvánítsák,
- adott esetben felkarolni elgondolásaikat,
- egy-egy jó tanulói ötletre vagy véleményre emlékezni, tudatosan visszautalni ráó egy későbbi beszélgetésben
- alkalmat adni arra, hogy valamit bemutassanak, előadjanak,
- kifejezetten olyan témákkal foglalkozni, vagy a tanulási folyamat során példaként említeni, ami az adott osztályt/csoportot kifejezetten érdeklí,
- közös mulatságot találni.

(Forrás: Jamie Walker: Feszültségoldás az iskolában)

A tanítás és a tanulás 20 legfontosabb alapelve az alap- és középfokú oktatásban)

3.2.Célok és Alapelvek

Célok és Alapelvek

- Reális kép kialakítása a saját tudásról.
- A hibák elfogadása tanulási lépésként.
- A rejtett erők és a tiszta célok megtalálása.

Gyakorlati Módszerek az Órán

- **Előzetes becslés:** kérd meg a diákokat, hogy tippeljék meg a jegyüket vagy a pontjaikat a feladat előtt.
- **Rövid kérdőívek:** használj egyszerű jelölőket (pl. piros-sárga-zöld lámpa), ahol a gyerekek jelzik, mennyire értették meg az anyagot.
- **Páros értékelés:** a tanulók egymás munkáját nézik meg előre megadott szempontok alapján, majd saját magukra is alkalmazzák a szempontokat.
- **Portfólió készítés:** a diákok gyűjtik a legjobb munkáikat, és írnak róluk egy-két mondatot arról, miért tartják azokat értékesnek.

Tanári Feladatok

- **Adj** világos szabályokat és **szempontokat** az értékeléshez.
- **Dicsérd** a kitartást és a jó próbálkozást, ne csak a kész eredményt.
- Beszéljess négy szemközt a tanulóval az elért sikerekről és a nehézségekről.